

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

**VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT

Stanislava Vraniaková

Rodinné hodnoty na hodinách tvorivej dramatiky

2013

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Stanislava Vraniaková

Kontakt na autora UZ: Spojená škola,
Hlavná 1, 976 56 Pohronská
Polhora
krs@zsppolhora.edu.sk

Názov: **Rodinné hodnoty na hodinách
tvorivej dramatiky**

Rok vytvorenia: 2013

**Oponentský posudok
vypracoval:** PaedDr. Drahomíra
Tereňová

ISBN 979-80-8052-641-2

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah

1. Poslanie rodiny	4
2. Pravidlá v rodine	9
3. História mojej rodiny, zvyky a tradície	11
4. Komunikácia v rodine	14
5. Voľný čas v rodine	19

1. Poslanie rodiny

Kedysi mala Pipi ocka, na ktorom si veľmi zakladala, a pravda, ešte dávnejšie mala aj mamku, ale to bolo tak dávno, že sa na ňu už vôbec nepamätala. Pipi si predstavovala, že mamka sedí teraz kdesi v nebi a pozerá na ňu škáročkou. Pipi jej často kývala a vravievala pri tom: „Neboj sa, mamka, ja sa už vynájdem!“

Na ocka Pipi nezabudla. Ako lodný kapitán sa plavil po šírých moriach a Pipi s ním na jeho lodi, až raz búrka zmietla ocka do mora a Pipi ho už viac nevidela. Bola však presvedčená, že sa raz vráti. Nazdávala sa, že priplával na dáky ostrov medzi černochoch, kde sa stal kráľom nad všetkými černochochmi a celé dni tam chodí so zlatou korunou na hlave.

A tak bývala Pipi vo vile Vilôčke sama, spoločnosť jej robil len opičiak Pán Galán. Vedľa vily Vilôčky bola ďalšia záhrada a v nej dom. Bývali tam otecko a mamička s dvomi dobrými deťmi, chlapcom a dievčatom. Boli tom milé, veľmi dobre vychované a poslušné deti. Chlapec sa volal Tomi a dievčatko Anika. Tomi si nikdy neobhrýzal nechty, vždy sa správal podľa mamkinho želania. Anika neplakala, keď sa jej nestalo po vôli, vždy mala na sebe pekne vyhladené bavlnené šaty a dávala si veľký pozor, aby si ich nezašpinila. Tom a Anika sa spolu pekne hrávali v záhrade, ale pri hrách často túžili po kamarátovi.

Naproti tomu Pipi mala ryšavé vlasy zapletené do dvoch tuhých vrkočov, ktoré jej trčali z hlavy ako dve mrkvy. Nos – to bol hotový zemiacik, a celý pehavý. Pod nosom mala širočizné ústa a v nich zdravé biele zuby. Na sebe mala nevidané šaty. Ved' si ich aj sama ušila. Mali byť belasé, ale látka jej nevystačila, a tak si k nej kde-tu prišila kúsok červenej látky. Dlhé tenké nohy sa jej strácali v dlhých pančušiskách, hnedej a čiernej – muž bola to naozajstná Dlhá Pančucha. Čierne topánky mala práve dvakrát také ako chodidlá. Otecko jej ich kúpil v Južnej Amerike trochu väčšie, aby do nich dorástla a Pipi si už nikdy neobula druhé.

No Tomi a Anika hľadeli s najväčším obdivom na malého opičiaka, ktorý sedel neznámemu dievčaťu na pleci. Mal belasé nohavice, žltý kabátik a biely slamový

klobúčik. Pipi si vykračovala ulicou. Išla pravou nohou po chodníku a ľavou po ceste. Tomi a Anika pozerali ta ňou, až kým sa im nestratila z dohľadu.

Aktivita

1. Z rozprávky Pipi Dlhá Pančucha vypíš:

Hlavné postavy: .....

Ktorá hlavná postava ťa zaujala a prečo?.....

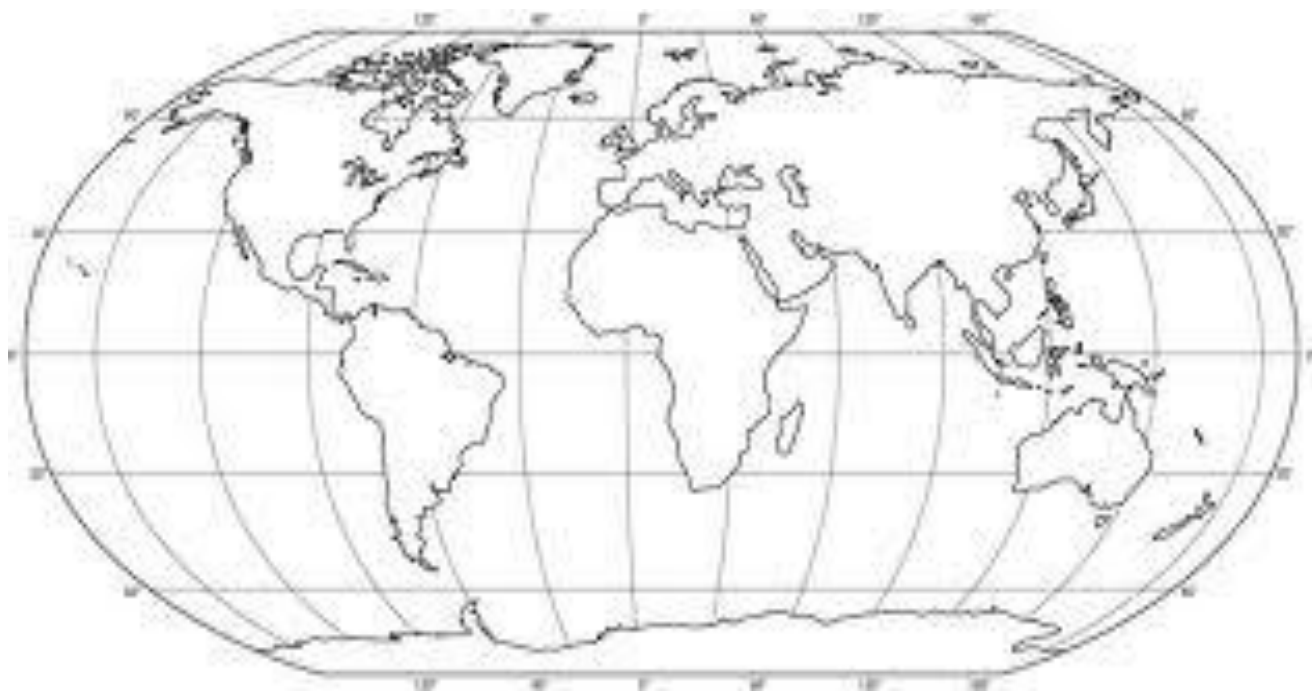
.....

Vedľajšie postavy: .....

2. Nájdi v texte slová, ktoré hovoria o rodine Pipi.....

.....

3. Vieš, že Pipin ocko sa stratil na mori. Na nasledujúcej mapke zakresli, ako si predstavuješ plavbu Pipi a jej otca.

4. Napíš krátky príbeh o tom, ako vládne Pipin otec na ostrove. Svoj príbeh aj ilustruj.....

.....

.....
.....
.....
.....

5. Aktivita Cesta

Žiaci sa rozdelia do skupín, každá skupina dostane hárok papiera, na ktorom je mapka s charakteristikou prostredia (vrchy, roviny, divé zvieratá, púšť) s ponukou dvoch ciest: 1. Domov k rodine sa dostanú za tri dni, ale musia prekonať strmé svahy, púšť a ohrozenie divými zvieratami.

2. K rodine sa dostanú až za päť dní, ale pôjdu po rovine, kde im nehrozí žiadne nebezpečenstvo.

Úlohou skupinky bude vybrať cestu, zdôvodniť svoj výber a navrhnúť, ako si budú počas putovania navzájom pomáhať.

6. Porovnaj Pipinu rodinu s rodinou Tomiho a Aniky. V čom sú rozdielne a čo majú spoločné? .....

.....

7. Aktivita Akrostych: Tvojou úlohou bude ku slovu rodina /ku každému písmenku/ vymyslieť ľubovoľný počet podstatných a prídavných mien podľa toho, čo ti napadne pri uvedenom slove.

R.....

O.....

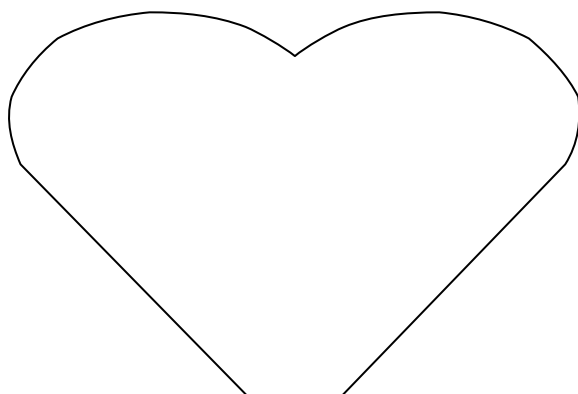
D.....

I.....

N.....

A.....

8. Do srdiečka napíš, za čo si ty vd'ačný/vd'ačná svojim rodičom.

9. Aktivita Inscenačná metóda

Žiaci sa rozdelia do skupín, kde si medzi sebou rozdelia úlohy jednotlivých rodinných príslušníkov. Ich úlohou bude prostredníctvom inscenačnej metódy znázorniť rodiny, v ktorých prevláda harmonická rodinná výchova.

10. Aktivita Cinquain

Úlohou žiakov je vytvoriť krátku báseň na tému rodina. Pracujú v skupinkách.

Návod: ..... (podstatné meno)
..... (2 príd. mená)
..... (slovesá)
..... (1 veta)

11. Hlavnou postavou rozprávky je Pipi Dlhá Pančucha. K jej obrázku nakresli, ako si predstavuješ Tomiho a Aniku.

12. Pod obrázky vypíš ich vlastnosti:

.....

.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

13. Aktivita Zvedavec

Žiaci do jednotlivých stĺpcov zaznačia to, čo sa už o Pipi Dlhej Pančuche a jej priateľoch vedia, čo by sa dozvedeli a po prečítaní ďalšieho úryvku z rozprávky zaznačia, čo nové sa dozvedeli.

Čo viem	Čo by som chcel vedieť	Čo som sa práve dozvedel
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

2. Pravidlá v rodine

Tomiho a Anikina mamička pozvala svoje priateľky na kávu. Pretože vždy napiekla viac, než sa zjedlo, nazdala sa, že Tomi s Anikou by mohli pozvať aj Pipi. Pipi ich pozvanie prijala a s veľkou radosťou sa v určený deň dostavila na návštevu. Pozrime sa, ako jej vpád do slušnej rodiny Tomiho a Aniky dopadol:

V jednej chvíli pomocnica v ich domácnosti doniesla na stôl kanvicu s kakaom a ponúkla hostí: „Nech sa páči!“ „Kto bude prvý?“ zvolala Pipi a priskočila k stolu. Na hrnula si na tanierik toľko zákuskov, koľko sa naň zmestilo, do hrnčeka s kakaom si hodila päť kociek cukru a naliala pol kanvičky smotany. Natiahla nohy pred seba a tanierik so zákuskami si položila na prsty na nohách.

Na stole trónila veľká torta so šľahačkou. Uprostred ju zdobila červená pralinka. Pipi si ju obzerala s rukami založenými za chrbtom. Odrazu sa sklonila a pralinku vyďobla ústami. Ale priveľmi sa ponáhľala a keď zodvihla hlavu, celú tvár mala zamazanú od šľahačky. „Ha, ha, ha!“ zasmiala sa, „môžeme sa hrať na slepú babu!“ Vyplazila jazyk a pooblizovala si šľahačku. Nato podvihla tortu lopatkou a zjedla ju ako malinu, potom vzala misku s cukrom a rozsypala ho po dlážke.

„Skúsili ste, ako fantasticky sa chodí po dlážke, na ktorej je rozprášený cukor?“ povedala Pipi. „Ale ešte lepšie sa po ňom chodí bosky,“ povedala a zobula si topánky aj pančuchy.

Aktivita

1. Vráť sa do úlohy č. 13 a do posledného stĺpca doplň, čo si sa nové dozvedel. Porozprávaj o tom.

2. Porozmýšľaj nad správaním Pipi na návšteve a napíš, čo neslušné urobila.....

.....
3. Čo si myslíš o jej neslušnom správaní a ako by si sa na jej mieste zachoval ty? .....

.....
.....

4. Aktivita Čítaj – bež – píš

Žiaci vytvoria trojčlenné skupinky, určia si roly – jeden hráč bude čitateľ, druhý hráč bude bežec a tretí hráč bude zapisovateľ. Vyučujúci po triede rozmiestni plagáty s napísanými pravidlami slušného správania sa v rodine (napr. slušne pozdraviť, prejavovať rodičom úctu, pomáhať si navzájom...). Zapisovateľ ostane na mieste, má pred sebou papier, naň bude zapisovať to, čo mu povie bežec – ten behá medzi zapisovateľom a čitateľom, ktorý stojí pri plagáte a oznamuje bežcovi jednotlivé pravidlá. Vyhráva skupinka, ktorá si zapísala najviac pravidiel slušného správania sa v rodine.

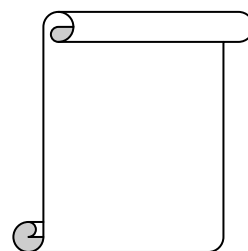
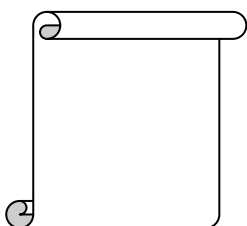
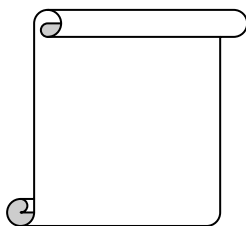
Hru môžeme rozšíriť aj na hodnoty v rodine (láska, pomoc, ochota, obetavosť, trpezlivosť, spoločný čas...).

5. Predstav si, že si kráľom v krajine Neporiadkovo a tvojou úlohou je navrhnúť pravidlá, podľa ktorých by v krajine opäť nastal poriadok. Navrhni päť pravidiel pre svoju krajinu:

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

6. Aktivita Piktogram

V predchádzajúcej úlohe si mal vymyslieť päť pravidiel, podľa ktorých by si mal udržať poriadok vo svojom kráľovstve. Tvojou nasledujúcou úlohou bude pre každé pravidlo vytvoriť piktogram /značku/.

3. História prázdniny, zvyky a tradície

Tomi a Anika našli v schránke list. Keď otvorili obálku, našli v nej pozvánku: TOMIMU A ANIKA NECH PRÍDU NA MOJE NARODENINY. PODPÍSANÁ PIPI. Tomi a Anika sa od radosti až roztancovali. Len čo sa na druhý deň vrátili zo školy domov, začali sa pripravovať na oslavu. Pravdaže, mali pre Pipi aj darček. Vybrali si peniaze z prasiatok a cestou zo školy si odskočili do hračkárskeho obchodu. Darček bol zabalený v zelenom papieri a starostlivo previazaný dlhou stuhou.

Tomi s Anikou zablahoževali Pipi. Tomi sa hlboko uklonil, Anika odovzdala Pipi zelený balíček. Pipi poďakovala a balíček nedečkavo otvorila. Bola v ňom nádherná hracia skrinka.

Pipi bola celá spochabená od nadšenia. Natiahla skrinku, tá sa rozozvučala a zahrála nádhernú melódiu.

1. Spomeň si na najkrajšiu udalosť v tvojom živote .....

.....

2. Aké pocity to v tebe vyvolalo? .....

.....

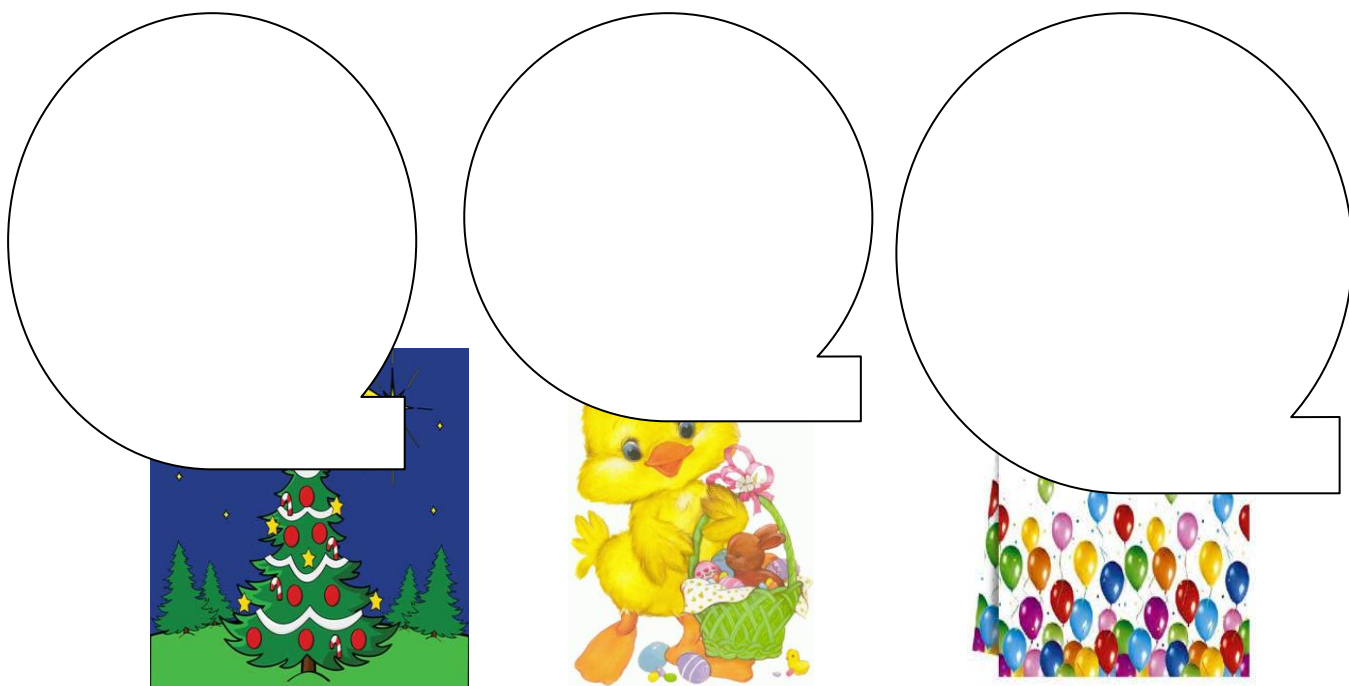
3. A teraz si skús predstaviť, že nemáš žiadne spomienky (nepoznáš Vianoce, prázdniny, nevieš, ako sa voláš...). Aké sú tvoje pocity teraz?

.....

4. Ktorý sviatok máš najradšej a prečo? .....

5. Aktivita Priradovanie

Uvedené slová priradiť k jednotlivým zvykom a tradíciám: torta, polievačka, darčeky, voda, oslávenec, korbáč, adventný veniec, zajačik, rozkrajovanie jabĺčka, zima, sneh, zakvitnuté stromy, stromček, koledy, vajička, prázdniny, sánkovačka, šibačka, lyžovačka, oslava.

6. S Vianocami sa spája aj história koledy Tichá noc. Pracuj s internetom a prerozprávaj príbeh jej vzniku. ....

.....

.....

.....

.....

7. Aktivity Stratil pán kráľ čiapočku

Každému žiakovi je priradené jedno číslo (napr. Jožko 1, Marek 2, Martinka 3...). Vyučujúci začne hru slovami: Stratil pán kráľ čiapočku, ja ju nemám, má ju číslo...1. Žiak pokračuje rovnakou formuláciou, len vyvolá iné číslo. Hra pokračuje, kým sa niektorý žiak nepomýli, pričom sa hra preruší a žiak odpovedá na otázky, ktoré kladie vyučujúci a týkajú sa uvedenej problematiky sviatkov (napr. aký najoriginálnejší darček dostal/daroval...).

8. Aktivita Hľadáme čaro Vianoc/Veľkej noci/narodenín/menín...

Na uvedenú aktivitu žiaci potrebujú len čistý papier, pero a vyučujúci veľkú prázdnu obálku. Vyučujúci zadá sviatok (Vianoce, Veľká noc, narodeniny, meniny...prípadne nechá na výber žiakovi). Úlohou žiaka je preniesť sa do budúcnosti a na čistý papier napísať svoju predstavu o sviatku, ktorý si zvolil.

Vyučujúci papiere pozbiera, vloží do veľkej obálky, zalepí.

Po udalosti, o ktorej žiak písal, obálku otvorí a žiak si prečíta to, čo napísal a porovná svoju predstavu so skutočnosťou.

9. Aktivita Karta pozorovateľa

Aktivita spočíva v tom, že žiaci vytvoria trojčlenné skupinky a každá skupinka dostane Kartú pozorovateľa, kde zaznamenáva svoje pozorovania. Uvedená aktivita sa týka histórie jednotlivých rodín. Po ukončení pozorovania skupinky medzi sebou diskutujú a vyvodzujú závery nielen o originalnosti, ale aj jedinečnosti jednotlivých rodín.

Karta pozorovateľa:

1. Akým spôsobom si v rodine uchováate na svojich predkov?.....
2. Ako pristupujú k minulosti vo vašej rodine?
.....
3. Radi spomínate na rôzne udalosti?
.....
4. Máte doma staré fotografie, rodokmeň, kroniku?.....

pamiatky

OmalovánkyZadarmo.sk

5. Napíš najznámejší vianočný zvyk.....
.....
6. Ktorú koledu najčastejšie spievate? .....
7. Na čo sa tešíte počas Veľkej noci?.....
.....
8. Ktorý rodinný zvyk by si ty zachoval pre budúce generácie?.....

4. Komunikácia v rodine

Pri dverách zazvonil zvonček a Pipi bežala otvoriť. Bola od hlavy po päty biela ani mlynár a keď Tomimu a Anike srdečne potriasla rukou, zahalilo ich mračno múky.

„Joj, to je od vás milé, že ste ma prišli pozrieť,“ vítala ich a popritom si otriasala zásteru, až ich zahalil nový oblak múky. Tomi a Anika sa jej toľko nahltali, až sa rozkašľali.

„Čo robíš?“ spýtal sa Tomi.

„Keby som Ti povedala, že čistím komín, určite by si mi neuveril,“ odpovedala Pipi. „Takže pečiem medovníky, vieš? O chvíľku som hotová.“

Pipi išla práca od ruky. Tomi s Anikou sedeli na debne a hľadeli, ako sa Pipi zvrta nad debnou, ako hádže medovníky na plechy a ako kladie plechy do rúry. Priam ako v kine.

„Čo budeme robiť?“ spýtal sa Tomi.

„Neviem, čo vy,“ odpovedala Pipi, „ale ja nebudem sedieť s rukami vo vreckách. Aby ste vedeli, ja som hľadačka a pri takomto povolání sa ani chvíľu neodpočívam.“

„A to je čo?“ pozastavil sa Tomi.

„No to je predsa ten, čo hľadá všelijaké veci! To je jasné, nie?“ Pipi ďalej vysvetľovala: „Svet je plný všelijakých vecí, ktoré musí niekto hľadať. A to je práve povolaním

hľadačov.“

Tomimu a Anike sa to zdalo zábavné a rozhodli sa, že aj oni budú hľadačmi.

Aktivity:

1. Vysvetli vlastnými slovami, aké veci hľadajú hľadači.....

.....

2. Aktivita Pátrač

Žiaci utvoria dvojice. Posadia sa proti sebe a budú si vzájomne klásť otázky.

1. Kde je tvoje najobľúbenejšie miesto a prečo?
2. Čo Ťa robí šťastným, nešťastným?
3. Ktoré miesto by si rád navštívil a prečo?
4. Čo robíš rád vo voľnom čase?
5. Ktoré je tvoje najobľúbenejšie jedlo?

Prvá fáza aktivity je ukončená vtedy, keď každý žiak zodpovie vo dvojici na uvedené otázky. Nasleduje druhá časť aktivity. Žiaci utvoria kruh a vyberú jednu zaujímavú informáciu, ktorú sa dozvedeli o svojom spolužiakovi a potom s ňou oboznámia ostatných žiakov v triede. Uvedená aktivita je zameraná na rozvoj komunikácie.

3. Aktivita Pomenuj emócie

Vlastnými slovami pomenuj, aké pocity v tebe vyvolávajú uvedené obrázky a čo by si urobil, aby si ich zmenil. Obrázky si potom vymaľuj.

Pocit.....

Čo urobíš, aby si ho zmenil?.....

.....

.....

.....

Pocit.....

Čo urobíš, aby si ho zmenil?.....

.....

.....

.....

4. Aktivita Stretnutie

Žiaci pod uvedené obrázky dopĺňajú podľa ich predstavivosti komunikačnú situáciu, pozdravy, rozhovory osôb. Vytvárajú príbeh. Obrázky si vymaľujú.

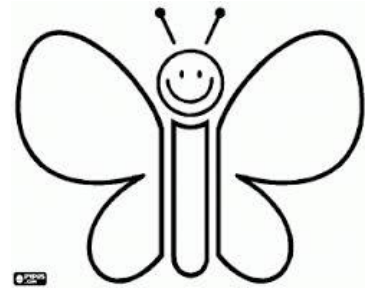

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

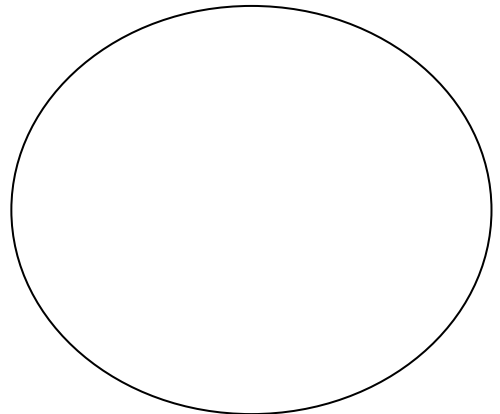

Chýba ti nejaká postavička?
Dokresli ju a dopiš príbeh.

.....

.....

.....

5. Aktivita Klbko šťastia a dobrých vzťahov

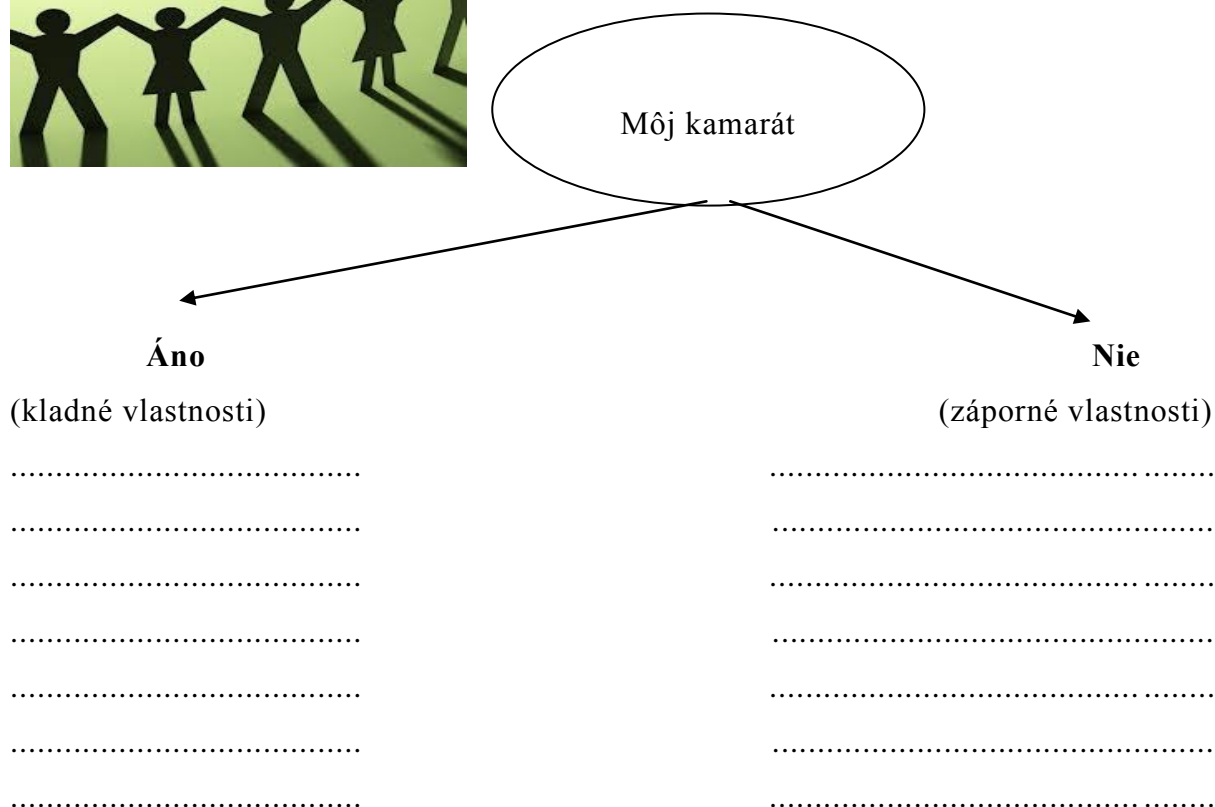
S komunikáciou a vyjadrovaním dobrých postojov je spojená aktivita Klbko šťastia. Žiaci sa posadia do kruhu, jeden drží v ruke klbko. Prvý hráč ho hodí svoju spolužiakovi a ten žiak, ktorému je klbko hodené, odpovedá na otázku hádzajúceho hráča. Kladú sa otázky typu...Kedy si šťastný? Za čo si vďačný svojim rodičom? Ktorá ľudská vlastnosť je pre teba dôležitá? Čo oceňuješ na svojom spolužiakovi?

Žiaci si hádžu klbko, až kým nie je vytvorená medzi nimi sieť šťastia a dobrých vzťahov, ktoré ich spájajú.

6. Aktivita Brainstorming a Pojmová mapa

Žiaci dostanú čisté papieriky a ich prvou úlohou je napísať, aké ľudské vlastnosti poznajú. V tejto fáze ich neupozorňujeme na to, aby ich delil na dobré, alebo zlé.

V druhej fáze žiaci vytvárajú pojmovú mapu, kde vlastnosti ľudí delia na dve kategórie – dobré vlastnosti, zlé vlastnosti.

7. Aktivita Príbeh môjho mena

Aktivita spočíva 1. samostatnej práci každého žiaka. V tomto prípade žiak ku každému písmenku svojho mena píše pozitívne vlastnosti a potom ich číta pred spolužiakmi.

2. Žiaci vytvoria dvojice a navzájom si na veľký čistý kancelársky papier ku hláskam svojho mena napíšu len pozitívne vlastnosti. Papier si vzájomne podarujú.

Aktivita pokračuje predstavovaním vlastného mena. Žiaci odpovedaním na jednotlivé otázky vytvárajú príbeh o svojom mene.

1. Páči sa ti meno, ktoré ti vybrali rodičia?
2. Mali pre teba rodičia pripravené aj iné meno?
3. Kto okrem teba má vo vašej rodine také meno ako ty?
4. Poznáš nejakú slávnu osobnosť s rovnakým menom?
5. Je tvoje meno výnimočné alebo ho používa mnoho ľudí?
6. Ako chceš, aby ťa volali tvoji kamaráti?

8. Aktivita Ako vnímaš priateľa

Žiaci vytvárajú báseň. Na základe otázok dopĺňajú svoje pocity, dojmy, názory. Báseň nie je potrebné vytvárať s rýmom, je to v podstate koláž dojmov.

1. verš Môj priateľ vyzerá ako.....,
2. verš jeho hlas znie ako .....
3. verš vážim si na ňom, že .....
4. verš pomohol mi, keď .....
5. verš a preto .....

5. Voľný čas v rodine

Aktivity:

1. Pozorne si pozri obrázok a napíš, čo by si sa chcel o tejto rodine dozvedieť? .....

.....

Odpovedz na nasledujúce otázky:

1. Čo robia ľudia na obrázku?.....

2. Kto myslíš, že sú?.....

3. Prečo to robia?.....

4. Ako sa ľudia na obrázku cítia?.....

5. Trávite aj vo vašej rodine spolu voľný čas?.....

6. Čo sa Ti na spoločnom trávení voľného času páči?.....

7. Prečo je dôležité, aby rodina trávila spolu voľný čas?.....

8. Aká je tvoja najmilšia spomienka zo spoločného trávenia voľného času?.....

.....

.....

9. Ako ty môžeš prispieť k tomu, aby to bol príjemne strávený voľný čas? .....

.....

10. Čo môžeš urobiť ty, aby si všetci vážili spoločne strávený voľný čas?.....

.....

2. Aktivita Filter

Postup: Žiaci najprv pracujú jednotlivo a každý sám za seba píše všetko, čo mu napadlo pri pohľade na obrázok. Postupne každý žiak svoje pozorovania napíše na tabuľu, v tejto fáze ešte výber slov nehodnotíme.

V druhej fáze žiaci utvoria dvojice a každá dvojica si vyberie jedno slovo/výraz, ktoré z tabule zmaže. Žiaci vytvoria štvorice a spolu sa dohodnú, ktoré slovo vymažú.

Zo zvyšných slov, ktoré ostali na tabuli, urobia osnovu.

Podľa osnovy žiaci vytvárajú príbeh, ktorým doplnia obrázok.

3. Ku každému obrázku doplň, akým spôsobom trávi rodina spolu voľný čas a napíš, či aj ty máš podobný zážitok.

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

4. Aktivita Plán výletu

Úlohou žiaka je podľa turistickej mapy /prispôsobená prostrediu, v ktorom žiak žije/ zostaviť plán výletu na dva dni. Jeho úlohou je do plánu zahrnúť jednu historickú pamiatku, prírodný objekt a návštevu športového areálu.

